

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Global utbredelse

Dobbeltbekkasinen har en sentral og vestlig palearktisk utbredelse. Dagens hekkeområde er fra Fenoskandia og gjennom de boreale deler av Russland og Vest-Sibir til Jenisei og Altai. Tidligere var den vanlig rugefugl også i sørlige tempererte områder, som f.eks. Danmark og Tyskland. I de baltiske stater og Polen er arten delvis forsvunnet, delvis fått sterkt redusert sitt utbredelsesområde, og i Finland er den heller ikke regnet for regulær hekkefugl lenger.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I dag hekker ikke dobbeltbekkasinen lenger noe sted i lavlandet, verken i Norge eller i Sverige. I Norge finner vi dobbeltbekkasin fåtallig på fuktige steder i bjørke- og vierregionen i de sentrale og østlige deler av Sør-Norge og i Trøndelag. Nordgrensa er mer usikker, men en kjenner spillplasser i Rana, Grane og Hattfjelldal kommuner. Dette bekreftes av Atlasregistreringene. Fra Finnmark foreligger et reirfunn ved Leirpollen øst for Tana ca. 1980. Arten er dessuten sett i hekketiden ved Neiden i 1981 (B. Frantzen pers. medd.), samt 1 ind. på mulig hekkeplass ved Nesseby i 1992 (Pfeifer 1993). Arten finnes helst på rikere myrtyper med innslag av vierkratt, og den er relativt tallrik på de lokaliteter den finnes. Studier fra Dovrefjell viser at arten har sterk preferanse for rikmyr og rike vierkratt. Utbredelsen viser samsvar med forekomst av rik berggrunn.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Bestandsutviklingen hos dobbeltbekkasin i Skandinavia er relativt grundig diskutert av Løfaldli m.fl. (1989). I Sverige er bestanden i dag begrenset til fjellområdene og er anslått til over 1000 «par». Trolig er dette estimat noe for lavt. I Norge er bestanden estimert til 1400 «par». Det foreligger ingen estimater over bestanden i Russland, men det er klart at bestanden har gått tilbake. For Europa utenom de tidligere Sovjet-republikkene, (dvs. Skandinavia, Baltikum og Polen), er totalbestanden av dobbeltbekkasin anslått til 3500 «par» (referanser i Løfaldli m.fl. 1989). Imidlertid vurderer Atlas-komiteen dagens norske bestand til størrelsesorden 5000-15.000 «par» (Tabell 1).

Tilbakegangen i Nord-Europa antas å skyldes utviklingen av intensivt, moderne jordbruk og dermed ødeleggelse av hekkebiotoper, samt ved storstilt jakt

og fangst på spillplassene. For den skandinaviske fjellpopulasjonen, som inkluderer dagens norske bestand, er situasjonen mer uklar. Elveland & Tjernberg (1984) hevder at det ikke finnes fullgode beviser på at populasjonen i den skandinaviske fjellkjeden virkelig har gått tilbake.

Barth (1881) påpeker at den norske hekkebestand i fjellområdene ikke viste noen tilbakegang på den tiden. Collett (1921) omtaler dobbeltbekkasinen som temmelig vanlig. Senere vurderinger var imidlertid langt mer negative, f.eks. Løvenskiold (1947).

Ifølge Haftorn (1971) viste bestanden tendenser til oppgang i 1960/70-åra. Flere nye spillplasser ble funnet, spesielt i Trøndelag. Om dette gjenspeilet en reell oppgang er imidlertid usikkert. Trolig var sterk økning av aktiviteten blant ornitologer på denne tida medvirkende til å skape et slikt inntrykk. Fra forskjellige landsdeler konkluderes det med oppgang på enkelte leiker og nedgang på andre. Nyere intensivstudier fra Dovrefjell bekrefter et slikt bilde. Det er på bakgrunn av dette vanskelig å påvise noen generelle tendenser i bestandsutviklingen i de siste tiår.

Hekkebiologi

Dobbeltbekkasinen ankommer hekkeplassene i Midt-Norge 10-15. mai. I løpet av få dager samles hannene på tradisjonelle leikplasser. Spillaktiviteten er raskt økende, og hunnene innfinner seg på leiken.

Dobbeltbekkasin er lettest å registrere i forbindelse spillaktiviteten, men det forutsetter at en er ute om kvelden og natta. Det er mange eksempler på at dobbeltbekkasinen har tilhold i områder med relativt stor ferdse, uten at en har vært klar over at artens tilstedeværelse.

Trekkforhold

Arten er en typisk trekkfugl som overvintrer i Afrika. Dobbeltbekkasinen beveges i Afrika antas å være bestemt av regntider (Massoli-Novelli 1988), men er lite kjent. Eksempelvis er det fra august til medio oktober store konsentrasjoner av dobbeltbekkasin i det etiopiske høyland (1500-3000 moh.). Dersom estimatene er noenlunde riktige, må sannsynligvis hele verdens bestand oppholde seg i Etiopia på denne tida. Fra medio oktober tørker områdene ut, og fuglene forsvinner (Massoli-Novelli 1988). Dobbeltbekkasinen er dermed utvilsomt sårbare for habitatforandringer i vinterkvarterene.

Lars Løfaldli

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

- 22 ● Konstatert hekking
- 77 ● Sannsynlig hekking
- 45 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

